

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg takker både de vikarierende og den enkelte faste ordfører for tilsagnet om velvillig udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte vedrørende forslagen til lov om ændring af myndighedsloven m. m. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om revalidering. (Om udskydelse af lovens revision m. v.).

(Lovforslaget (nr. 59) findes i tillæg A. sp. 1481, fremsættelsen i tidenden sp. 948).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Th. Mikkelsen: Lovforslaget medfører kun én ændring af den bestående lov, nemlig af § 12, hvor ministeren foreslår, at der i amtsrevalideringsudvalget fremtidig indtræder 4 medlemmer udpeget af amtsrådet mod 2 efter den nugældende lov. Ændringen fremkommer ved, at kommunernes hidtidige 2 medlemmer udgår. Jeg vil gerne spørge ministeren: skal de 4 medlemmer udpeges blandt de valgte amtsrådsmedlemmer, eller kan amtsrådene udpege 2 af medlemmerne uden for amtsrådenes midte, f. eks. et byrådsmedlem og et sognerådsmedlem inden for amtsgrænsen?

Lovforslaget tager i øvrigt sigte på at udskyde lovrevisionen til folketingsåret 1974-75 efter ønske fra direktoratet for revalidering og forsorg. Socialdemokratiet har intet at indvende mod denne udskydelse, da den nugældende lov jo har lagt en god ramme om selve revalideringsarbejdet, og det er glædeligt for socialdemokratiet at se det værdifulde arbejde, der udføres af revalideringscentrene for at placere det

enkelte handicappede menneske i en uddannelse, så det kan finde vejen frem til en tilværelse i samfundet på lige fod med andre mennesker.

Direktoratet for revalidering og forsorg har i samarbejde med socialforskningsinstituttet efter ønske af det folketingsudvalg, der var nedsat, da loven var til revision sidste gang, gennemført en undersøgelse vedrørende beskæftigelsesforholdene for 487 personer, som i 1963 søgte revalideringsmæssig bistand hos revalideringscentrene i Odense, i Svendborg og i Ringkøbing. Den bistand, som her er ydet, har været tilfredsstillende for ca. 88 pct. af de bistandsøgende på den måde, at enten var revaliderende i arbejde eller under uddannelse eller havde opnået pension grundet på manglende kræfter til at kunne indgå i et arbejdsforhold på arbejdsmarkedet. Af de sidste 12 pct. af de bistandsøgende er der for de 7 pct. ingen erhvervsløsning fundet endnu, og 5 pct. har ikke kunnet klare sig selv. Jeg vil gerne spørge ministeren: hvad skønner ministeren ud fra det forelagte materiale, at tilbagefaldsprocenten vil være for hele landet, storbyerne iberegnet, fra den uddannelse og beskæftigelse, som man søger at tilvejebringe, til — hvis det ikke kan gå — invalidepension?

Det er glædeligt for socialdemokratiet at erfare, at ministerens begrundelse for at udskyde lovrevisionen er, at den gældende lov danner en udmærket ramme om revalideringsarbejdet. Jeg vil gerne takke ministeren for denne positive bedømmelse. At samordningsudvalget foreslår loven forlænget uændret, viser jo, at loven stort set virker hensigtsmæssigt på det område, som loven har taget sigte på. Socialdemokratiet er indforstået med, at det materiale, der til sin tid vil fremkomme, når socialreformkommissionen har afsluttet sit arbejde, må indgå i de fremtidige forhandlinger, der skal føres her i folketinget om revalideringsarbejdets tilpasning til den kommende administrative struktur for hele socialforsorgen her i landet.

Til slut vil jeg gerne fremsætte et lille hjertesuk over for ministeren med henblik på revalideringsarbejdets muligheder under ændrede beskæftigelsesforhold på arbejdsmarkedet her i landet i de kommende år, dels måske på grund af større ledighed, dels

[Th. Mikkelsen.]

måske på grund af en tiltagende rationalisering af selve produktionsapparatet i den private sektor, og en rationalisering er jo også løbende i statens egne virksomheder, f. eks. den påtænkte rationalisering af statsbanerne.

Vi har jo i en del år set, at staten har kunnet beskæftige en hel del af de mennesker, der havde gennemgået en revalideringsomskoling. Hvordan vil det være muligt under ændrede forhold at skabe grundlag for, at disse mennesker fortsat kan finde en tilværelse i samfundet? Vil en samfundsudvikling i den retning, jeg her har peget på, ikke på uheldig måde påvirke revaliderernes fremtidige beskæftigelsesmuligheder, således at de vil få svært ved at skabe sig et grundlag for indpasning i samfundslivet i de kommende år? Hvilke forholdsregler herimod kunne ministeren tænke sig at udforme, hvis en sådan samfundsudvikling skulle indtræde? Hvilken udformning kunne ministeren tænke sig til gavn for de handicappedes fremtidige trivsel, hvis deres beskæftigelsesmuligheder vanskeliggøres under ændrede samfundsforhold?

Med disse ord vil jeg gerne tilsige socialdemokratiets velvillige behandling af det foreliggende lovforslag.

Ulla Worm: Lovforslaget drejer sig om udskydelse af den revision, der ved ændring af revalideringsloven i 1966 blev fastsat til folketingsåret 1968-69.

Når socialministeren nu foreslår en udskydelse af denne revision til 1974-75, skal det ses dels i perspektivet af de store kommunale strukturændringer, der foregår i disse år, dels med henblik på socialreformkommissionens arbejde med en samlet og større socialreform. I denne socialreform stræber man efter at få en bedre sammenhæng mellem de forskellige muligheder for hjælpemidler inden for den sociale sektor, hvorved der spares ikke alene megen tid, der som bekendt er penge, men også meget unødigt slid på de menneskers i forvejen ofte

tyndslidte nerver, der her søger bistand. I denne større sammenhæng vil revalideringsarbejdet naturligt finde en central placering. Gennem en undersøgelse foretaget af direktoratet for revalidering og forsoeg sammen med socialforskningsinstituttet af 487 revaliderers forhold 3-4 år efter at de havde søgt hjælp ved revalideringscentre, er det blevet oplyst, at 88 pct. af disse enten var i erhverv eller under uddannelse eller modtog pension.

Socialministeren har ment, at undersøgelsen — trods det begrænsede antal undersøgte og trods den geografiske begrænsning — er så positiv, og at rammerne i loven er så rummelige, at man ikke er bange for så lang en udskydelse af lovens revision, som 5 år vitterlig er.

Mit parti deler ministerens glæde over den store værdi, der ligger i revalideringscentrenes arbejde, genopbyggende, som det er både samfundsmæssigt og menneskeligt. Når jeg alligevel trods alt det gode, der kan siges om loven i dens nuværende form, må anmode om at få lovforslaget sendt i udvalg, er det, fordi jeg mener, at der er dele af loven, der bør drøftes nærmere i udvalget, og som det ville være forkert at vente 5 år med at se på. Der er bl. a. spørgsmålet om den lange ventetid for revalidererne, som vi gerne ville drøfte med socialministeren i udvalget.

De mindre ændringer i lovens § 12 om antallet af medlemmer, der udpeges af amtsrådet til amtsrevalideringsudvalget, der bliver ændret fra 2 til 4 som følge af lov af 31. maj 1968 om kommunernes styrelse, kan vi godtage.

Jeg kan med disse ord tilsige det konservative folkepartis velvillige støtte til lovforslagets behandling.

P. E. Eriksen: Jeg vil benytte lejligheden til at sige tak for den bog, vi har fået, om den undersøgelse, der har fundet sted, og som understreger betydningen af de ting, der sker inden for revalideringscentre. Jeg vil gerne benytte lejligheden til også at sige tak for den indsats, der er øvet derude, og

[P. E. Eriksen.]

for forbindelsen til sygehusvæsenet, til arbejdsformidlingen og dermed også fremover til hele vort kommunale styre; det er vel nok også noget, vi skal være opmærksom på i fremtiden, hvor vi vil placere dette. Der er også forbindelsen til den socialreform, som der arbejdes med. Jeg understreger betydningen af, at der efter behandling er mulighed for genoptræning.

Jeg kan tiltræde den ændring i § 12, som jo ændringen i den kommunale inddeling gør aktuell. Da der er foreslået udvalg, kan vi også drøfte enkeltheder, og hvordan vi ser på spørgsmålet om udskydelse af revisionen. Men jeg vil gerne her understrege den betydning, der ligger i disse ting, og den værdifulde hjælp, som revalideringsloven har været gennem de år, den har virket.

Valbak: Det fremgår af fleresammenhænge, hvorfor vi i dette folketingsår skal tage stilling til et forslag på revalideringslovens område. I 1966 blev det ved lovens § 20, stk. 5, bestemt, at en revision skulle foretages i samlingen 1968-69. Regeringen begrundet nu sit ønske om en udskydelse bl. a. med en henvisning til socialreformkommissionen. Man venter, at kommissionen i 1969 kommer med et forslag om en samlet reform på det sociale område, og revalideringsarbejdet har jo med rette fået en meget central placering i sammenhængen. Jeg vil da med nogle bemærkninger tage udgangspunkt i netop dette forhold.

I tiden op til kommissionens nedsættelse var der naturligvis flere forhold, som hidrog til at åbne øjnene for de sociale administrative rammers utilstrækkelighed over for de nye målsætninger og over for de nye krav til det personligt prægede sociale servicearbejde. Den den gang nye revalideringslov kom vist uden overdrivelse til at lægge et stort lod i skålen. I hvert fald var revalideringsloven med i de eksempler, som fru Grethe Philip fremdrog i sin tale her i tinget den 3. december 1963. Som ordfører ved behandlingen af finanslovsforslaget begrundede fru en på mit partis vegne ved den lejlighed som sagt med bl. a. revalideringsloven som eksempel et ønske om, at f. eks. et udvalg kom til at se nærmere på de reformbehov, der havde hobet sig op på det sociale område. Mit parti kunne derfor kun være til-

freds med, at det konkrete forslag fra V og K få måneder senere førte til kommissionens nedsættelse. Vi kunne også være tilfreds med, at kommissionen ifølge kommissoriet bl. a. skulle have for øje, at den sociale administration må være i stand til at sikre og udbygge effektiviteten af den revaliderende virksomhed og være egnet til at fremme den bedst mulige koordinering af de forskellige foranstaltninger.

Kommissoriets henvisning til revalideringsarbejdet var næppe uden sammenhæng med de administrative improvisationer, som revalideringsvæsenets ansvarlige måtte betjene sig af for hurtigt at komme ud til befolkningen med lovens tilbud. Det førte i første omgang til en mangeleddet top, hvad den seneste ændring i loven imidlertid har rådet bod på. Historisk betingede bindinger førte dernæst til, at man måtte og stadig må implicere 4 lokale, sociale organer i administrationen af lovens revalideringsydelser i en og samme sag. Det drejer sig om det statslige revalideringscenter, det drejer sig om sygekassen, om den kommunale sociale forvaltning og om arbejdsformidlingskontoret. Men det er jo netop bl. a. disse administrations fremtidige forhold, der indgår i reformkommissionens overvejelser, og disse overvejelser vil komme til at danne grundlag for beslutninger, det høje ting inden for overskuelig tid skal tage om organiseringen af det lokale serviceapparat omkring den enkelte borger, omkring den enkelte klient. Vi ved altså ret snart, men ikke i dag, om det lokale statslige revalideringsarbejde vil blive overflyttet og indpasset i et kommunalt revalideringsarbejde, hvorledes graden af arbejdsformidlingens tilpasning til det kommunale serviceapparat bliver, om sygekasserne skal dø, eller om de tværtimod som en fugl Phønix skal genopstå som helseorganisationer.

På denne baggrund er mit parti ganske enig i, at der ikke nu omtrent midt i vade-stedet bør pilles ved den organisatoriske opbygning, selv om der isoleret betragtet kunne være anledning til det. At justere på organisationen på et tidspunkt, hvor større ændringer kan forudses, uden at man har bestemt retningen, ville nok skade mere end gavne. Den med en enorm energisk arbejdsindsats indarbejdede samarbejdsrutine har jo lagt en beskyttende hinde over de svage

[Valbak.]

steder, og en ny kunne ikke tilvejebringes, før der igen skulle laves om.

Lovforslagets sigte og materielle indhold giver mig ikke anledning til bemærkninger ud over, at vi bør fastholde, hvad der her er nået, og bygge videre på det tilvejebragte grundlag også ind i en fremtid, hvor andre rammer lægges omkring arbejdet.

Til sidst vil mit parti også erklære sig enig i ministerens understregning af, at samlingen 1974-75 bør være det seneste tidspunkt, hvor revisionsforslag forelægges til ny behandling. Begrundelsen er den samme som ministerens, vi lægger endda så megen vægt på begrundelsen, at vi egentlig gerne havde set det lille ord „senest“ indføjet i selve lovteksten.

Kurt Brauer: Denne udskydelse kan ingen vist have noget videre imod, den ser velbegrundet ud, efter hvad man kan læse sig til i bemærkningerne og høre af partiernes ordførere her i dag. Hvis man alligevel skulle udtrykke betænkelighed, så skulle det være den, at socialreformkommissionens arbejde nævnes som forklaring på udskydelsen. Det er rimeligt at udskyde revisionen, men når jeg siger dette, er det for at betone, at der ikke hermed er skabt præcedens for, at kommissionens arbejde i fremtiden kan bruges som undskyldning for forsinkelser. Men det er alle vel enige om.

En anden betænkelighed er det for SF, at der skal gå så lang tid, inden vi tager fat på ny, men det går jo nok; til den tid har vi en ny regering, som måske er bedre kvalificeret end den nuværende til at foretage revisionen. SF går altså ind for lovforslaget, og jeg kan tilsige mit partis støtte til, at udvalgsarbejdet kommer til at foregå på hurtig vis.

Kjær Rasmussen: Revalideringsloven har nu været i kraft i 7 år, og man har haft lejlighed til at konstatere forskellige mangler. For os at se er det derfor ikke helt rimeligt at forlænge loven til 1974-75, uden at man ændrer visse ting i den.

Socialministeren begrundes i sin fremsættelse lovens forlængelse med, at socialreformkommissionen skal være færdig med sit arbejde, inden der ændres i revalideringsloven. Uanset hvilken struktur man imid-

lertid vil indføre ved en socialreform, kan det ikke skade, at man forbedrer revalideringsloven. Lovens forvaltning af den økonomiske hjælp er i dag delt mellem revalideringscentre og sociale udvalg, idet man skelner mellem erhvervshæmmede af psykiske og fysiske årsager og erhvervshæmmede af andre årsager. Centrene tager sig af de første to kategorier, og socialkontorerne af den tredje; men i cirkulære af 22. maj 1967 er der i bestemmelserne om indberetning til centrene indføjet et nyt begreb, idet der nu står — jeg citerer:

„Bestemmelsen tager sigte på at sikre, at der til centrene indgår fornøden underretning om tilfælde, hvor der er iagttaget lidelser eller forhold, der skønnes at have medført eller i en overskuelig fremtid at ville medføre en væsentlig og ikke blot forbigående nedsættelse af erhvervsevnen, således at der er behov for særlig optræning, oplæring eller anden revalideringsforanstaltning.“

Centrene vil derfor, som man kan se, få revalideringssager, som kommer ind under kategorien „andre årsager“, og det vil jo nok være noget tilfældigt, hvilke sager revalideringscentrene vil få, og hvilke sager socialkontorerne vil få at behandle. Så vidt vi kan se, ville det derfor være mest formålstjenligt, om alle revalideringssager uanset erhvervshæmningen blev behandlet på det samme sted, og så vidt jeg har forstået det også på nogle tidligere ordførere, er det også i socialreformkommissionens ånd, at man forsøger at samle. Ydermere har centrene nu specialviden om revalidering, hvorfor forvaltning af lovens § 6, stk. 2, § 7 og § 8, stk. 4, bør henlægges til centrene. Skulle man senere overføre revalideringsarbejdet til sociale supermarkeder, som det er udtrykt af nogle, ville man vel ikke dele op igen efter erhvervshæmningsens art, så af den grund behøver man, så vidt vi kan se, ikke at vente på socialreformkommissionen.

Men der er jo nogle specielle forhold, som bør ændres, og vi kan ikke rigtig se, at det ikke skulle være muligt allerede nu at arbejde seriøst med en ændring af disse forhold. Personer under 18 år får under revalidering udbetalt et beløb, der svarer til summen af en faders og en moders normalbidrag uanset forældreindtægt, men

[Kjær Rasmussen.]

en enlig revalidend med ét barn får kun revalideringshjælp med underholdshjælp til sig selv og kan så få et beløb svarende til en faders normalbidrag udbetalt efter § 7 og kun, hvis dette ikke udbetales forskudsvis af det offentlige. Det beløb, der svarer til en moders normalbidrag, skal vedkommende selv udrede af den revalideringshjælp, der kun omfatter underholdshjælp til den person, der er under revalidering. Så vidt vi kan se, er det urimeligt, at der ikke udbetales et beløb, der svarer til summen af en faders og moders normalbidrag i disse tilfælde, når man dog anerkender udgiften, hvor barnet selv er under revalidering. Man anerkender også udgiften, såfremt en revalidend betaler bidrag til et barn, som vedkommende ikke har hos sig, idet man i sådanne tilfælde kan betale bidraget eller træffe beslutning om, at forskudsvis udbetalte bidrag ikke skal tilbagebetales til det offentlige. Det forekommer på den baggrund urimeligt, at den person, der har barnet hos sig, skal stilles ringere, og det foreslås derfor, at der indføres en bestemmelse om udbetaling af et beløb, der svarer til, hvad vedkommende selv skulle have udredet af sin arbejdsindtægt. Det er et princip, som vi før har rørt ved, at man, så vidt det kan ses, hele vejen igennem stiller den enlige dårligere. Vi vil derfor meget gerne forbeholde os ret til at vende tilbage til netop dette princip.

I øvrigt synes det urimeligt, at personer, der påbegynder en teoretisk uddannelse igennem revalidering, efter første uddannelsesår kun får halvdelen af revalideringshjælpen som legat, mens den anden halvdel skal tilbagebetales. Revalidender på faglig uddannelse får dog hele revalideringshjælpen som legat. Det er et princip, som ikke rigtig harmonerer med VSSs krav om en uddannelsesløn.

Vi kan ikke umiddelbart anbefale en udskydelse af revisionen, medmindre nogle ting rettes.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg takker ordførerne, som med en enkelt undtagelse anbefalede, at vi forlænger loven uændret.

Den radikale ordfører så gerne, at der i selve lovtæksten i stedet for i bemærknin-

gerne kom til at stå „senest 1974-1975“. Det vil jeg ikke modsætte mig.

Fra socialdemokratiets side blev rejst det direkte spørgsmål vedrørende § 12, om de medlemmer, der skulle udpeges, skulle være inden for eller uden for amtsrådets kreds. Efter den formulering, der nu er givet, vil det være muligt at udpege medlemmer også uden for amtsrådets kreds.

Jeg skal i øvrigt som nævnt blot takke. Er der konkrete spørgsmål, må vi se på dem under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

(Lovforslaget (nr. 58) findes i tillæg A. sp. 1471, fremsættelsen i tidenden sp. 907).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Holst: Det er ikke noget langt lovforslag, der her ligger foran os, men det tør nok siges, at den lille ændring af teksten er meget vigtig. Den går ganske enkelt ud på at forhøje bistandsrammen fra 800 mill. kr. til 1.200 mill. kr.

Vi er i socialdemokratiet meget positivt indstillet over for en sådan forøgelse af bistandsrammen, og som bevis herfor kan jeg i og for sig henvise til udtalelserne i foråret fra mit partis ordfører, der spurgte, om det nu var nok at forøge fra 500 mill. kr. til 800 mill. kr., og sagde, at hvis ministeren skulle have behov for at øge det til 1 milliard kr., ville man i socialdemokratiet stille sig meget positivt til noget sådant.

Vi har set, hvorledes udviklingen er sket med denne lov. I 1962 drejede det sig om en